

**CATALOGUL CREAȚII MUZICALE ALE COMPOZITORILOR AUTOHTONI
ÎN BIBLIOTECILE SĂLII CU ORGĂ: APARIȚIE EDITORIALĂ**

*THE CATALOG OF THE AUTOCHTHONOUS COMPOSERS'S MUSIC
IN THE ORGAN HALL LIBRARIES: EDITORIAL APPEARANCE*

NATALIA CHICIUC¹,

doctor în studiul artelor și culturologie,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice
<https://orcid.org/0000-00s03-2069-855x>

CZU 017:78(478)

DOI <https://doi.org/10.55383/iadc2023.04>

Articolul de față prezintă un sumar al rezultatelor obținute în urma prelucrării materialelor muzicale aflate în bibliotecile Sălii cu Orgă în cadrul proiectului științific instituțional „Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova” al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Cele două colecții — una a Corului Național de Cameră al Republicii Moldova și cealaltă a Orchestrei Naționale de Cameră a Republicii Moldova — cuprind aproximativ 300 de partituri de importanță națională semnate de 49 de compozitori autohtoni în diverse genuri vocale și instrumentale, scenice sau de cameră. Cele mai multe partituri sunt originale, în timp ce altele sunt prelucrări folclorice sau transcripții realizate după creații celebre. În urma procesării materialelor muzicale și a informației aferente a fost editat un catalog, al cărui conținut și structurare se explică în acest articol.

Cuvinte-cheie: catalog, Sala cu Orgă, bibliotecă, compozitori autohtoni, colecție, partitură

This article presents a summary of the results obtained after processing the musical materials found in the Organ Hall's libraries within the institutional scientific project Valorization and Conservation through digitization of the academic and traditional music collections from the Republic of Moldova of the Academy of Music, Theater and Fine Arts. The two collections — one of the National Chamber Choir of the Republic of Moldova and the other of the National Chamber Orchestra of the Republic of Moldova — include approximately 300 scores of national significance signed by 49 autochthonous composers in various vocal and instrumental, stage or chamber genres. Most scores are original, while others are folk adaptations or transcriptions of famous works. Following the processing of the musical materials and related information, a catalog was published, the content and structure of which are explained in this article.

Keywords: catalog, Organ Hall, library, autochthonous composers, collection, score

Introducere

O parte importantă a colecțiilor din bibliotecile Orchestrei Naționale de Cameră și Corului Național de Cameră, ambele găzduite de Sala cu Orgă, este constituită din creații semnate de compozitori autohtoni. Este vorba despre câteva sute de partituri, a căror prelucrare s-a finalizat prin publicarea catalogului *Creații muzicale ale compozitorilor autohtoni în bibliotecile Sălii cu Orgă*. Editarea, precum și toate etapele de procesare a informației s-au desfășurat în cadrul proiectului științific instituțional *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova* al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice². Lucrarea este o ediție actualizată a două cataloage cu creații muzicale ale compozitorilor din Republica Moldova găsite în aceleași biblioteci, editate anterior separat. Necesitatea revenirii asupra conținutului acestora a fost condiționată de îmbogățirea permanentă cu noi partituri a colecțiilor în cauză, ceea ce impune o extindere automată a listei de compozitori și a bibliografiei. Pe lângă prezentarea bilingvă a fiecărui opus în cadrul unor tabele, în bază de criterii unificate, noul catalog cuprinde un capitol cu partituri muzicale, adăugat în intenția de a oferi câteva exemple ilustrative.

¹ E-mail: chiciuc.natalia@yahoo.com

² În continuare AMTAP.

Scurtă prezentare a proiectului *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova* al AMTAP

Desfășurat în perioada anilor 2021—2023 sub conducerea conferențiarului universitar, doctor în studiul artelor și culturologie Larisa Balaban, proiectul științific instituțional *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova* al AMTAP este o premieră în cercetarea fundamentală și aplicativă din Republica Moldova. Prin rezultatele unor demersuri de investigație în domeniile muzicii academice și tradiționale se are ca scop asigurarea accesului la informații despre cultura și muzica națională, precum și despre patrimoniul muzical folcloric, dar și acumularea cunoștințelor noi despre acestea, contribuindu-se astfel la o evaluare cât mai reală a situației actuale în domeniul artei muzicale din Republica Moldova [1].

Urmărind șirul problemelor actuale de cercetare, conservare și popularizare prin asigurarea accesului liber la patrimoniul cultural-artistic, identificarea și fundamentarea științifico-metodică și informațională a acestuia a provocat un amplu proces de salvagardare a valorilor cultural-artistice naționale. Specialiști în domeniu, precum directorul de proiect Larisa Balaban, vice-directorul Diana Bunea și membrii Irina Ciobanu-Suhomlin, Svetlana Badrajan, Andrei Druță și subsemnata Natalia Chiciuc, sunt implicați activ în soluționarea problemelor. Însă volumul impunător al colecțiilor muzicale și depozitarea dispersată a acestora târăgănează procesul de prelucrare digitală a materialelor, care se află abia la început [1].

Obiectivul strategic al proiectului ar fi dezvoltarea practicii de prelucrare științifică cu scopul digitizării obiectelor din patrimoniul cultural artistic. În drum spre atingerea acestuia se propune identificarea priorităților de selectare și cercetare a creațiilor muzicale și elaborarea algoritmului de identificare a celor mai reprezentative lucrări; evaluarea stării fizice a materialelor muzicale, a gradului de cercetare și a posibilității includerii acestora în procesul didactic și practica concertistică; plasarea creațiilor cercetate în contextul istoriei muzicii naționale; implementarea unor metode complexe de valorificare, ce includ componentele textologic, bibliografic, arheografic, muzicologic, etnomuzicologic și artistic; elaborarea metadatelor lucrărilor muzicale; diseminarea valorilor culturii muzicale naționale prin editarea de cataloage ale colecțiilor etc. [1].

Bibliotecile Sălii cu Orgă

În cadrul Sălii cu Orgă își desfășoară activitatea două formații deosebit de importante pentru cultura autohtonă. „Orchestra Națională de Cameră a Republicii Moldova a fost fondată în primăvara anului 1988, la inițiativa dirijorului Alfred Gherșfeld, întrunind absolvenți ai instituțiilor de învățământ superior muzical din Chișinău, Moscova și Nijni Novgorod. Corul Național de Cameră al Republicii Moldova a luat ființă în martie 2002 pe lângă Compania *Union Fenosa*, fiind format din absolvenți ai mai multor instituții chișinăuiene de învățământ muzical și condus de dirijorul Ilona Stepan. De-a lungul anilor, ambele colective au evoluat pe numeroase scene autohtone, dar și din întreaga lume muzicală, alături de dirijori și soliști dintre cei mai celebri” [2 p. 6].

Același edificiu găzduiește și bibliotecile celor două formații, ale căror repertoriu bogat în partituri și materiale orchestrale și corale include pagini valoroase din muzica universală, de la preclasici la contemporani.

O bună parte a colecțiilor, aproximativ 300 de lucrări apărute în ultimii 100 de ani, este formată din creații semnate de 49 de compozitori autohtoni. Cele mai multe partituri sunt originale, urmate numeric de prelucrări folclorice și transcripții realizate după opere celebre. Numeroase opusuri au fost compuse special pentru orchestra sau corul Sălii cu Orgă. Doar câteva au fost editate în diferiți ani, celelalte păstrându-se în manuscrise originale scrise de mâna autorilor sau în copii autorizate de către aceștia. „Din păcate, nu toată muzica interpretată cândva de Orchestra Națională de Cameră și de Corul Național de Cameră și-a găsit loc în bibliotecile formațiilor. Mulți autori și-au retras partiturile după interpretare și le păstrează în bibliotecile personale, fapt ce îngreunează accesul interpreților și cercetătorilor la aceste materiale și împiedică libera circulație a informației muzicale” [2 p. 5].

Catalogul Creații muzicale ale compozitorilor autohtoni în bibliotecile Sălii cu Orgă

În urma procesării lucrărilor găsite în cele două biblioteci ale Sălii cu Orgă, precum și a informației aferente, tot în cadrul proiectului științific instituțional *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova* al AMTAP a fost realizat și editat un catalog, intitulat *Creații muzicale ale compozitorilor autohtoni în bibliotecile Sălii cu Orgă* [2]. Conținutul și structurarea acestuia urmăresc scopul de a prezenta cele mai importante date despre opusurile în cauză, obținute în urma unui set de obiective specifice prelucrării științifice a materialelor în perspectiva digitalizării lor, precum și elaborării de registre digitale: investigarea și examinarea partiturilor, localizarea și identificarea manuscriselor, descrierea și clasarea documentelor muzicale.

Ieșit de sub tipar în anul 2023, catalogul trebuie considerat o actualizare a două ediții din 2017, care au vizat aceleași două biblioteci ale Sălii cu Orgă [3, 4]. Un prim argument în reevaluarea conținutului acestora este devenirea din ce în ce mai numeroasă a ambelor colecții, fapt care a dus la o adăugire imediată a bibliografiei, dar și a listei compozitorilor. Reprezentanți ai diferitor generații, unii și fruntași de seamă ai breslei muzicienilor, toți au contribuit semnificativ la îmbogățirea fondurilor de note ale celor două formații.

Nume sonore în cultura autohtonă regăsite în catalog sunt: Ion Aldea-Teodorovici (1954—1992), Șico Aranov/Aranovici (1905—1969), Adrian Beldiman (1983), Vladimir Beleaev (1955), Dumitru/Dima Belinschi/Belinski (1972), Mihail Berezovschi (1868—1940), Vladimir Bitkin (1947), Vlad/Vladimir Burlea (1957), Tudor/Teodor Chiriac (1949), Ghenadie Ciobanu (1957), Vladimir Ciolac (1956), Lidia Ciubuc (1990), Maxim Cotruța (1989), Alexandru Cristea (1890—1942), Valentin Dânga/Dînga (1951—2014), Alexandru Dicuseară (?), Eugen/Eugeniu Doga (1937), Valentin Doni (1955), Boris Dubosarschi (1947—2017), Dmitri Gagauz (1946), David Gherșfeld/Ghersfeld (1911—2005), Vasile Goia (1947), Laurențiu Gondiu (1968), Dmitrii/Dmitry/Dmytro Kitsenko/Chițenco (1950), Igor Iachimciuc (1968), Anastasia Lazarencu (1990), Eduard Lazarev (1935—2010), Solomon Lobel (1910—1981), Arcadi/Arkady Luxemburg/Luxenburg (1939—2017), Ion Macovei (1947—2011), Eugen/Eugeniu Mamot (1941—2022), Vlad Mircos (1969), Gavriil/Gavril Musicescu (1847—1903), Gheorghe Mustea (1951), Gheorghe Neaga (1922—2003), Ștefan Neaga (1900—1951), Oleg Negruța (1935), Oleg Palymski (1966), Snejana Pîslari/Pâslari (1972), Pavel Rivilis (1936—2014), Vladimir Rotaru/Rotari (1931—2007), Constantin Rusnac (1948), Alexei/Alexie Stârcea/Stîrcea (1919—1974), Marian Stârcea (1959), Anatol Ștefăneț (1956), Zlata Tkaci/Tcaci (1928—2006), Marian Ungur (1988), Vasile Zagorschi (1926—2003) și Teodor Zgureanu (1939).

Opusurile acestora se raportează la diferite genuri ale muzicii. Biblioteca Orchestrei Naționale de Cameră cuprinde simfonii, concerte, rapsodii, suite, cicluri de piese ori piese pentru orchestră sau diferite componente camerale-instrumentale, dar și numere din lucrări scenice (balet, operă, operetă) ori creații vocale (romanțe, lieduri) în aranjament pentru voce și orchestră de coarde sau de cameră. De cealaltă parte, biblioteca Corului Național de Cameră include suite și concerte corale, cantate, muzică bisericească, imnuri și madrigale scrise pentru cor *a cappella*, cântece, romanțe, dar și lucrări compuse pentru cor și soliști, cor acompaniat de pian sau de diverse formații camerale-instrumentale și orchestrale.

Câteva comentarii asupra conținutului catalogului

Ordonarea întregului ansamblu de informații în formatul unui catalog a fost realizată în temeiul principiilor de clasificare ce cuprind elementele necesare pentru formarea unei baze de date sau chiar a metadatelor. Altfel spus, acestea corespund cerințelor actuale de prelucrare științifică a materialelor în perspectiva digitalizării lor.

Toate creațiile semnate de compozitori autohtoni aflate în bibliotecile Sălii cu Orgă sunt prezentate în tabele separate, avându-se în vedere particularitățile celor două formații, una cu specific instrumental și orchestral și cealaltă cu specific vocal și coral. Fiecare opus este descris în baza unor criterii unificate: nume ale autorilor, titluri complete și subtitluri, număr de părți, ani de apariție, genuri și

componențe interpretative, precum și detalii despre autorii textelor literare, după caz, sau despre forma fizică a textului muzical (în manuscris/tipărit; partitură/partide) [2].

Pentru că indicațiile extramuzicale au fost notate de compozitori parte în limba română, parte în limba rusă, catalogul alfabetic este prezentat bilingv. În toate cele patru tabele informația găsită pe partituri a fost înscrisă cu caractere bold, iar cu caractere obișnuite este redactată cea recuperată de subsemnata autoare în baza interpretării materialelor muzicale disponibile în bibliotecile vizate și a diferitelor surse bibliografice sau informative furnizate de unii compozitori, muzicologi și bibliotecari [2].

Alte detalii necesare unei interpretări adecvate a datelor incluse în tabele se găsesc în capitolele aferente, care cuprind semnificațiile și abrevierile utilizate în catalog, lista alfabetică a compozitorilor și o bibliografie din 56 de surse. Toate compartimentele enumerate sunt precedate de o *Introducere* și un *Cuvânt înainte* semnat de redactorul științific Victoria Melnic, doctor în studiul artelor, profesor universitar, *Maestru în Artă*.

Noutatea catalogului, în raport cu conținutul cataloagelor editate în 2017, este o selecție de partituri muzicale inclusă în structura lucrării în intenția de a prezenta câteva exemple demonstrative, cum ar fi *Fantasia rustica* pentru orchestră de cameră de Tudor Chiriac; *Indicium*, prima parte din Trio pentru vioară, contrabas și pian de Ghenadie Ciobanu; *Oameni, fiți veghetori: imnul vieții* pentru cor mixt Vasile Zagorschi și *Diafonii*: muzică pentru pian și instrumente cu coarde de Vasile Zagorschi; Suită în cinci părți pentru orchestră de coarde și *Monastirea Argeșului*: tablouri epice pentru bas, voce folclorică, declamator, cor mixt, orchestră de cameră și orgă de Vlad Burlea; *Ochiul tău iubit* pentru voce, pian și orchestră de coarde de Eugen Doga; *Mulțumire*, partea a treia din Suită (Simfonia) pentru orchestră de coarde de Ion Macovei; *Introducere*, prima parte din Suită pentru orchestră de coarde de Gheorghe Neaga; *Allegro moderato*, prima parte din Concert pentru clavecin și instrumente cu coarde de Vladimir Rotaru; *Largo*, prima parte din *Lamento lui Ieremia* pentru violă și orchestră de coarde de Dmitrii Kitsenko; *Elegia*, prima parte din *Patru tablouri* pentru orchestră de coarde de Boris Dubosarschi; *Yad Vashem* pentru voce și ansamblu de instrumente de Zlata Tkaci; *Periplus* pentru orchestră de coarde de Lidia Ciubuc; *Stabat Mater* pentru cor mixt și orchestră de coarde de Vladimir Ciolac. „Alegerea partiturilor a fost una aleatorie, condiționată în paralel de disponibilitatea notelor muzicale, de starea fizică a acestora și de întinderea limitată a catalogului” [2 p. 144].

Concluzii

Catalogul *Creații muzicale ale compozitorilor autohtoni în bibliotecile Sălii cu Orgă* reflectă doar componenta autohtonă a repertoriilor Orchestrei Naționale de Cameră și Corului Național de Cameră. Lucrarea este rezultatul unei muncii productive multianuale, iar publicarea acesteia constituie o acțiune importantă în promovarea creației muzicale naționale, dar și în realizarea unora dintre obiectivele propuse în cadrul proiectului științific instituțional *Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova* al AMTAP.

Referințe bibliografice

1. *Patrimoniul muzical din Republica Moldova* [online]. [accesat 1 mai 2023]. Disponibil: <https://www.patrimoniumuzicalmd.com/>
2. CHICIUC, N. *Creații muzicale ale compozitorilor autohtoni în bibliotecile Sălii cu Orgă*: catalog: materialele proiectului științific „Valorificarea și conservarea prin digitizare a colecțiilor de muzică academică și tradițională din Republica Moldova” al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Chișinău: Valinex, 2023. ISMN 979-0-3481-0087-6. ISBN 978-9975-68-485-9.
3. CHICIUC, N. *Creații muzicale ale compozitorilor autohtoni în biblioteca Orchestrei Naționale de Cameră al Republicii Moldova*: catalog: materialele proiectului științific „Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație compo-nistică): actualizare, sistematizare, digitalizare” al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Chișinău: Foxtrot, 2017. ISBN 978-9975-89-082-3.
4. CHICIUC, N. *Creații muzicale ale compozitorilor autohtoni în biblioteca Corului Național de Cameră al Republicii Moldova*: catalog: materialele proiectului științific „Patrimoniul muzical din Republica Moldova (folclor și creație compo-nistică): actualizare, sistematizare, digitalizare” al Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Chișinău: Foxtrot, 2017. ISBN 978-9975-89-081-6.